

WIELKI ZACHOŃNI

KRAKÓW
85, Arny 12.
Biblioteka Jagiell

»ISKRA«

ROK XXIX

Poniedziałek 28 marca 1938 r.

Nr. 86

Przeznaczona do
druku i przesyłki
za 2.50 zł.

Adres Redakcji i Administracji: Sopotowice,
Pieluskiego 4. Telef. Red. 5106, Adm. 61072

P.K.O. 302.712

Opłata pocztowa
wezrana górką

Historyczny dzień Polaków w Czechosłowacji

»WYORZENIE« Złamy „Związeku Polaków”

Ządamy pełnej autonomii -- wola „Dziennik Polski”

MOR. OSTRAWA, 27.3. (tel. wł.) — „Dziennik Polski”, organ ludności polskiej w Czechosłowacji, w numerze z dn. 27 marca br., ogłasza pt. „Historyczny chwila ludu polskiego w Czechosłowacji — Związek Polaków w Czechosłowacji jako wyraz jednolitego ducha ludu polskiego” komunikat następującej treści: „36 km. o godz. 16 przedstawiciele naszego społeczeństwa zebrani w Czeskim Cieszynie z całego kraju, uchwalili jedno myślenie wśród niebываłego entuzjazmu utworzyć Związek Polaków w Czechosłowacji jako wyraz jednolitego politycznego i powołanie do życia jednolitego organizacyjnego złozonego z członków do tychczasowych zarządów „Związku Śląskich Katolików” i „Polskiej Partii Ludowej”. W ten sposób lud polski w Czechosłowacji okazał swą dojrzałość polityczną i zbudował front do zwycięskiej walki o swoje prawa”.

Komentując ten doniosły fakt, „Dziennik Polski” w artykule wstępując w zażytkowanym „Nasza jedność polityczna faktem dokonany”, podkreśla, że jedynym myśleniem wśród niebываłego entuzjazmu powzięła uchwala utworzenia Związku Polaków w Czechosłowacji jest do wódem dojrzałość polityczną przedstawicieli wszystkich odłamów polskiego społeczeństwa. Nowa organizacja, grupująca w swoich szeregach tych wszystkich, którzy pragną nader dobro polskiego, wyszukać na czoło sprawy, którzy interes narodowy stawiają ponad interes wyznaczeni, klasowy, stanowy, czy je dnościowy —

występują do walki o odzyskanie tego wszystkiego, co ludności polskiej dotych czas różnymi sposobami zabrano.

„Za Polaków uważamy — pisze dziennik — nie tylko tych, którzy należą do polskiej organizacji i posługują się językiem polskim, ale całą tę ludność polską z języka i pochodzenia, która znanyymi sposobami chwilowo zdłobiono przecięzając do obozu obcego. Jeżeli chodzi o nasz skłanek do społeczeństwa czechosłowackiego, to uważamy, że musi on być oparty na szczerym wzajemnej — dopóki tej szczeroty nie będzie dopóki społeczeństwo czechosłowackie nie zrezygnuje z wyznawania ludności polskiej, prowadzonego pod płaszczykami nawracania — „spółczesnych moralowców”,

dopóki naród czechosłowacki nie uzna naszego prawa do pełnego i swobodnego naszego rozwoju na polskich obszarach etnicznym — dopóty nikt nie może żądać od nas, abymy wyciągnęli dłoń do porozumienia”.

„Dziennik Polski” domaga się dalej całkowitego równouprawnienia z Czechami w Republice, żąda „aby zmniejszyć czechosłowacki w granicach polskiej, aby polskiego robotnika, pracującego na swojej ziemi i nie przesławowanego z powodu swej narodowości, — pracował także polski ziemianin, aby w administracji państwowej i samorządowej, w urzędach kolejowej i leśnej, w przedsię-

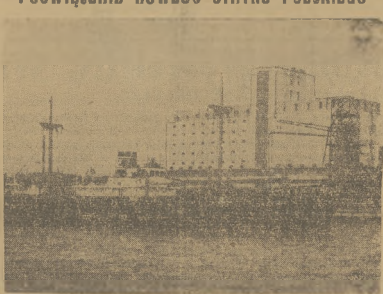
biorstwach publicznych i prywatnych, w życiu gospodarczym i w sferze intrydy Polak był nie wyjątkiem, a regułą”.

W konkluzji stwierdza „Dziennik Polski” — „nie jesteśmy przeciwni porozumieniu, ale jako warunek stławiamy utrzymanie nas za równorzędnych partnerów, zachamy uznania nas za równorzędnego gospodarza tych terenów, które nie na papierze, ale faktycznie są rdzennie polskie. Dotychczasowa była nasza walka narodowa prowadzona wola pod hasłem uzyskania tych praw, które na papierze gwarantuje nam konstytucja i ustawodawstwo czechosłowackie, ale które nigdy w życie nie weszły”.

„Dziennik Polski” stwierdza, że dźw ludność polska może dalej: dziś domagamy się, by naprawiono wszystkie wyrażzone krzywdy, by pewne sfery czechosłowackiego życia — polskim ludem posyłym — czeskim i francuskim — będą obywatelom zaciężmaniem rzeczywiście”.

„Potępiamy zawcze — pisze dziennik — wszelki minimalizm, defetyzm i „jakiżwam”. Żądamy tych samych praw, jakie ma narodowość czechosłowacka, nigdy nie zgodzimy się na to, aby ludność polska, nie uzyskując tego, co posiadają inne narodowości w Republice, Polnieważ wszystkie narodowości domagają się autonomii i my żądamy autonomii na terenach „etnograficznie polskich”.

POŚWIĘCENIE NOWEGO STATKU POLSKIEGO

GDYNIA, 28.3. (PAT). Ujął się do poświęcenia nowego statku handlowego zelegu si polskiej M. S. „Otywiec”.

Poświęcenie dokonał ks. kanonik Turzyński w obecności przedstawicieli Ministerstwa Floty i Handlu, naczelnika Odczynalnego, dyrektora urzędu morskiego Ł.

gowskiego komisarza rzadu Sokoła. M. S. „Otywiec” opuścił stocznię portu gdyni, udając się w pierwszą podróż z ładunkiem do Stokholmu.

Niezza saloga statku składa się wyznaczyć z Koszobów.

00000054, BBwarszawęGN92

Dzieśiolecie istnienia Z. P. O. K.

WARSAWA, 27.3. (tel. wł.) Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet obchodził w dniu dzisiejszym uroczystość dziesięciolecia swego istnienia, akademią w sali Rady miejskiej.

Uroczystości zaszczęły swą obecnością Pan Prezydent R.P., prof. Ignacy Mościcki. W salie portretowej powitało Główna Bankowa prezydium zjazdu z przewodniczącą dr. Polonską oraz delegatki w strojach ludowych.

Przy dźwiękach Hymnu Narodowego P. Prezydent R.P. wstąpił na salę i zajął honorowe miejsce. Po części oficjalnej P. Prezydent opoślił zjazd.

Pod zamknięcie zjazdu delegatki uday si pochodem na grób Nieznanego Żołnierza gdzie złożyły wianki kwiatów, a następnie w Białymstoku oddały hołd pamięci Wodza Narodu, składając w stosach planów wieniec.

Uroczystość 2000-letnia cesarza Augusta na Utw. Jagielloń.

KRAKÓW, 27.3. (tel. wł.) W 2000-letniej urodzin cesarza Augusta uctod dzisiaj Uniwersytet Jagielloński specjalną uroczystością, na którą przybyła z Rzymu delegacja Uniwersytetu Rzymskiego. W południe w auli Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyła się akademią, w której oprócz senatu akademickiego i gro-pan profesorów U. J., wzięli udział przedstawiciele władz, duchowieństwa, reprezentanci Polskiej Akademii Umiejętności i wszystkich wyższych uczelni kra-

kowskich, świata naukowego, literackiego i artystycznego, członkowie instytutu kultury włoskiej w Krakowie, leż-na publiczności i młodzież akademicka, wypełniają szereginali auli Wszechnicy Jagiellońskiej.

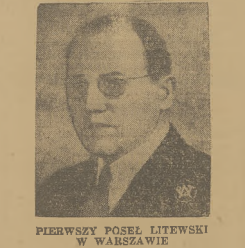
Skład delegacji Uniwersytetu Rzymskiego jest następujący: prof. Giulio Olivino Giglioli, prof. archeologii, prof. Giuseppe Cardinali, prof. historia i prof. Vincenzo Ussal, prof. literatury rzymskiej.

Zamach na pociąg pod Kownem Motorówka wykołosa się

RYGA, 27.3. (tel. wł.) Z Kowna donoszą: W dniu wczorajszym dokonano zamachu na pociąg, idący z Kowna do Kłajpedy. W pobliżu stacji Ruzdżiwski si nieznani sprawcy ułożyli na torze

stos kamieni, o które wykołosa się pociąg motorowy.

Ofiar w ludziach nie było. Policja prowadzi energicznie dochodzenie.

PIERWSZY POSEŁ LITWAŃSKI W WARSZAWIE
Pierwszym posłem Rzeczypospolitej Litewskiej w Warszawie, mianowany został P. Kazimierz Skłopa, plik wice litewskich w stanie specjalnym, dotychczasowy delegat Litwy do Sejmu Narodowego w Warszawie. Kłopa podobał reprodukcji, przesyła do „Iskry” w czwartek 34 km.

Człowiekowie inżynierowie w Austrii

ZAWIERZAJĄC SZANZ GUMBIŃ
WIĘDEŃ, 27.3. (tel. wł.) — Minister Gossing wyjechał w Wiedniu w celu przedmowy, w którym zapowiedział oddanie pod d. kancelaria Schudnigowa za zamknięcie oszustwa plebiscytowe. Następnie Gosring odwiedził, że wszelkie rezerwy produkcji przemysłowe zostały na celach zbawienia. Przedstawia się również wielkie roboty publiczne i budowa kanału między Renem i Dunajem oraz budowa wielkiego portu rzeczno-morskiego w Wiedniu. Zjazd musi zrozumieć, że są elementami siły potężnym. Podjęte zostały odpowiednie zarządzenia celne, traktowania interesów sypialskich w rze Austrii. W zjeździe 4 dni żyłi mowa z Austrii

Wstrzas ziemi w HUB. 23.3.16.

BUDAPEST, 27.3. (tel. wł.) W Wiedniu o godzinie 12.20 w Budapeszcie i okolicach dano się odczuć dość silne trzęsienie ziemi, które trwało około 3 sekund. Powodziały szkody nie znaczące. W mieszkalnych, publicznych i wyciecznych budynkach poruszony meble i stany szary. Długość trzęsienia trwała aż do 15.30. Wstrząs nie spowodował na polskiej stronie żadnych szkód.

Zagadkowa katastrofa SAMOLOTU FRANCUSKIEGO W WŁOSZCZ.

RZYM, 27.3. (tel. wł.) Ministerstwo lotnictwa komunikuje, że w nocy z dn. 25 na 26 km spadł na wzniesienia Sardinii kilkomotolowy samolot francuski. Załoga pilnocnego samolotu poniosła śmierć na miejscu. Władze przeprowadziły śledztwo dla ustalenia przyczyn katastrofy. Samolot francuski przystawiał podążać terytorium włoskim.

RYNEK WĘGLOWY W LUTYM

Wydobyte węgla kamiennego w lutym rok bieżący przy 23 dniach roboczych 3,017,917 ton wobec 3,336,080 t. w styczniu rok przy 24 dniach roboczych, spadło więc o 318,551 ton, czyli o 9,5 proc.

Wydobyte średnio na dzień roboczy spadło tylko o 54 proc. Ogólny sbyty węgla wyrósł się przy 3,050,040 ton wobec 3,355,290 t. w styczniu poprzednim, spadek więc bardzo powolny. Tymczasem się to przede wszystkim zmniejszeniem sbytu wewnętrznego z 2,130,257 do 2,000,611 ton, a głównie dzięki spadkowi sprzedaży węgla na cele osobiste w województwie na zwiększenie się postaw, zwróci na siebie spore wagi o 263,080 t. czyli o 26,4 proc. oszczędnie w lutym sprzedano 488,250 t. Przemysł oddał 305,297 t. czyli o 7 proc. mniej, natomiast lokaty stażem i inne instytucje pa-

stwowo zakupiły 399,061 ton, czyli o 1,1 proc. więcej.

Wzrost obrotów się również, lecz w stopniu nieznacznym. Sprzedaż bowiem z 404,058 t. do 447,425 t. czyli o 10,5 proc. Wzrost na poszczególne rynki przedstawia się w lutym rok bieżący w tonach (w nawiasach zmiany w stosunku do stycznia rok bieżący): rynek wewnętrzny (Kasowa, Węgry, Czechosłowacja i Niemcy) 10,875 (-1,7 proc.), rynek szlachezny 184,978 (-26 proc.), rynek baltycki 22,073 (-34,6 proc.), rynek zachodni 191,114 (+1,52 proc.), rynek południowy 177,595 (+1,25,7 proc.), pozostałe rynki województwa 27,877 (-1,408 proc.), rynek zagraniczny 44,446 (+23,3 proc.), sbyty węgla w portach dla celów bunkrów 127,324 (-1,5 proc.).

Zapasy węgla kamiennego na swalach — zwłaszcza zwiększającego sbytu wydania się znacznie i — wynosiły na koniec lutego 1,094,171 ton wobec 876,031 t. na koniec stycznia rz.

W ZALOBIE
— Pani w śnie! Czy to kimś zrodziła?
— Nie, ale pokochałam się z moim drugim mężem i teraz boję się strasze mojego pięcioletniego syna.

HAŁE I CZARNK
— Fajnie mi się ten samociół nie czuje!
— Fajnie tyś się śmiejesz.
— A jeżeli mi razi?
— Dzwoniąc tyś się, ale pobiera płatno w górnym.

MAGAZYN
Galanteryjny — Mari Miskorskiej, Sosnowiec
Spro Mała i Polica na sezon letni: Heliene Angeli, kapelusze i szkapie modnej, Fostelachy i Helmiu damski. Ceny niskie! 1296

**REKLAMA
JEST
DZWIIGNIA
HANDLU!**

KINO ZAGŁĘBIE

Piękny jak marzenie — ulubieniec milionów kobiet całego świata
ROBERT TAYLOR,
Królowa piękności w Hollywood
BARBARA STANWICK
Tytan ekranu — mistrz gry
VIKTOR MC. LAGLEN
poraz pierwszy razem w arcydziele
OSTATNIA NOC SKAZAŃCA

KINO-TEATR "PATRZA"
DZIS OSTATNI DZIEŃ **MARTA EGERTH**
w najlepszym i najwznowszym filmie p. t.
"UBOSTWIANA"
Udział bismu również trzech najw. komików wiedeńskich:
Pawel Horbiger, Hans Moser i Theo Liagen
Czującej piosenki! Szampański humor! Niebawem wystawiał z całym poczuciem odpowiedzialności zapewniamy, że „Ubostwiana” jest filmem pierwszorzędnej wartości.

Przypominamy P.T. Odbiorcom,
że przy zmianie mieszkania chcąc korzystać w dalszym ciągu z taryfy blokowej należy podjąć nową deklarację w sklepie elektrowni lub na posterunkach monterskich.
ELEKTROWNIA OKRĘGOWA
W ZAGŁĘBIU DĄBROWSKIM, S. A.

**UROCZYSTA PREMIERA
w kinie "EDEN"**

Korona produkcji światowej
**GRETA GARBO
CHARLES BOYER**
w filmie realizacji Clarence Browna

**PANI
WALEWSKA**

wolna przerobka powieści
Wacława Gąsiorowskiego.
Początek I seansu o godz. 15.30, II o godz. 17.30
III o godz. 19.30 i IV o godz. 21.30.
Uprzejmie się W.P.P. przychodzicie na początki seansów.

H. RABL

POŻAR NA WYMIJNIE

Umówiła się z nim na dalszejsze wieści, gdy nie przeczuwała nawet, jakie niezauważalne spądnie wkrótce na rodzinę. Miał ustabić dół ślubu, przemawiać o masie drobniaków, które w tych okolicznościach urastają do rozmiarów dorożki, w niemal wydarzeń... i w jednej chwili wszystko runęło, grabież pod gruzami najpiękniejszego matrymonia.

Sp. Kład się z nim jednak... Po co? W najgorszym razie zaczęła trochę i pójderie sobie. Zresztą... dowiedzieli się na pewno z dzienników i może sam nie przyjeżdżał?

Pojęła gorzkie łzy, a z bezsilnych pałoc wylazła się poduszka, która zaczęła wstążką i upadła, przyrywając jej stopy. Tak ciężko było się wyrzucić nagle wszystkiego, co do tej pory uprzywilejowała życie: sport, słonka, powietrza, swobody... i miłości.

Podnosiła poduszkę, położyła na miejscu: zbliżyła się do okna. Wyjrzała: za-

laczając szeroki łuk, za najbliższego naroznika wywniś się ostrośnie długi, ciężki wóz i sunął powoli środkiem jezdni.

Jenny zdziwiła się bardzo i zapomniała na chwilę o własnych przykrościach. Skąd się wziął taki samochód na skromnej, zacisznej ulicy?

Zdumiała się jeszcze więcej, gdy stanął przed nią domem i, gdy ujrzała, że się fer wykoszczył na chodnik: w następnym momencie usłyszała dzwonek.

Przypomniała sobie wówczas, że matka jest w kuchni nieuczestna, nieubrana, zajęta gotowaniem obiadu. Górczkowo przegładziła dołmi rzwilichnowe włosy, zbiegła na dół, przeszła szybkim krokiem przez ogródek i otworzyła furtkę.

Przed nią stała jakakolwiek, jakby wyjęta z żurnalu módl. Była trochę za tęga, miała jasne wylupaste oczy, lalkowaty twarz bez żadnego wyrazu, a mi-

KINO RIANTO

TOWARZYSZE BRONI
(La grande illusion)
W rolach głównych:
Jean Gabin, Dita Parlo i Erik von Stroheim
Film, którym zachwyceni będą wszystkie pokolenia.

mo wszystko wyglądało bardzo efektywnie. Sprawili to oczywiście strój, zdrażdzej rękę mistrza sztuki krawieckiej, w którym wystąpił — począwszy od kapelusza, a kończąc na bucikach i torbecce — mowdo o rozważnym wyborze.

Mój Boże! — pomyślała odruchowo dziewczyna. — Gdyby choć raz w życiu był tak ubrana!

— Czy mogę się widzieć z panią Strickland? — zapytała wytworna pani, obrzucając dziewczynę wzrokiem, kłującym się rzyżemem. — Nazwamy się Edzbieta Boudners.

Jenny otworzyła szerzej furtkę i usnęła się z drogi.

— Pani będzie łaskawa wejść — rzekła niepewnie zaraz zawiadomiona mamszka.

Zaprowadziła ją do saloniku, który na szczęście był w porządku, przystroja i zostawiała same.

— Witki Bze! — szepnęła, będąc do kuchni. — Lady Boudners!... Lady Boudners!...

Wiedziała, oczywiście, kim był Reginald Boudners. Ale o to miało znaczyć? Co zwiastowały niezwykle odwieszni? Coś dobrego, czy złego? W

każym razie to było okropne — w ostatnich dniach działy się wokół nich nieprawdopodobne rzeczy, do których nikt nie był przystawny i dlatego nie wiedział, jak się do nich ustosunkować.

Wpadła do kuchni i z trudnością łapiąc powietrze, zawołała zduszonym głosem:

— Mamsiu, lady Boudners przyjechała!

Pani Strickland drgnęła, z hałasem zostawiła garnek na piec i odwróciła do córki przerażoną twarz.

— Coż, Kto?, — wykrztusiła nie wierząc własnym uszom.

— Lady Boudners! Prędko, mamsiu, trzeba się przebrać!

Pani Strickland nuciła się wreszcie i wyoperując nogę w fartuch, poszła na górę, powłócząc nogami, które zrobiły się ciężkie, jak z ołowiu.

— W jej głowie przesywały się chaotyczne myśli: — Co na siebie włożyłam? Co powiedziała? — Co ją przyjechało? Wielka pani?... Może do Johnny miała interes... Chociaż nie, Jenny mówi, że się za nią chce widzieć... (C. d. n.)

BUSNOWICZ — Redakcja: Pilsudskiego 49, tel. 61064. Skrytka pocztowa 62. Administracja: Pilsudskiego 42, tel. 61073
numerów naczoony przyjmują od godz. 11 — 1 o 6 — 7.
Reklamów redakcja nie wstara.

Wzrost milimetrów jednolawo: na 1-iej stronie, względnie przed tekstem 1 zł.; w tekście 60 gr.; za tekstem 45 gr. Ogłoszenia drobne do 20 wtyrów 10 gr. za wtyr, ogłoszenia drobne zawierające ponad 20 wtyrów 20 gr. za każdy wtyr. Szerokość szpacji w linii 5 milimetrów i świata 3/5 milimetr. Ubiór tabliczki 25% drożej. Numerów dowodowe płatno: za terminowy druk oraz przetrzymanie miejsca Administracja nie odpowiada.

szafy: KROK DROBNE OGŁOSZENIA.
Po 10 wtyrów w kaszcie kwartalno:
20 drobnych ogł. 30 zł.
20 drobnych ogł. 1200 zł.
10 drobnych ogł. 2000 zł.
5 drobnych ogł. 4000 zł.
Za każdy wtyr uosobny dopłuka się po 1 gr.